

Referat af 7. følgegruppemøde for Møn Kulturarvsatlas

Tirsdag d. 28. marts 2006

Deltagere: Knud Larsen (*Borgmester*), Lis Jensen (*Kulturarvsstyrelsen*), Michael Lauenborg (*Kulturarvsstyrelsen*), Elin Dalen (*Rigsantikvaren, Norge*), Erica Heyckendorff (*Berings Tegneste ApS*), Edith Marie Rosenmeier (*Møns Museum*), Kristoffer Buch Pedersen (*Sydsjællands Museum*), Helle Ålsbøl, (*Møns Museum*), Axel Knuhtsen (*MTU-formand*), Kjeld Anker Nielsen (*MTU*), Lene Buur (*PNPM, Kulturmiljø-gruppen*), Käthe Vest (*Møns Museumsforening*), Rigmor Nielsen (*Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur*), Jørgen Grønborg (*Møns Marineforening*), Erik Büchert (*Møn Turistforening*), Søren Spanager (*A21-rådet og DN Møn*), Leif Iversen (*repr. for skolerne*), Torben Nielsen (*Sydhavsøernes Landboforening*), Jonna Kjær-Nielsen (*Fanefjord Grundejerforening*), William Houman (*Foreningen Nyord*), Stig Nøhr (*naturvejleder*), Frank Nielsen, (*Møn Kommune*), og Mette Østergaard Söderlund (*Møn Kommune, ref.*)

Afbud/im.: Peter Møller Kristensen (*Teknisk Chef, Møn Kommune*), Michael Larsen (*Byrådet*), Knud Pedersen (*MTU*), Erik Bjerre (*MTU*), Anne Green (*MTU*), Erik Strange (*Bygningsforbedringsudvalget*), Johan Landgren (*Storstrøms Amt*), Heidi Pfeffer (*Kulturmiljørådet*), Lars Mathiasen (*Lokalhistorisk Forening*), Elo Dahl Mortensen (*Møns Amatørarkæologiske Forening*), Orla Olsen (*Sjællandske Familielandbrug*), Jette Rasmussen (*Borre og Omegns Borgerforening*), Ole Eskling (*Mandemark Grundejerforening*), Preben Kristiansen (*Stege-Lendemark og Omegns Grundejerforening*), Torben Steen Pedersen (*Gr.før. på Bogø*), Pernille Møller Nielsen (*Møn Kommune*).

Dagsorden:

1. Velkomst
2. Opfølgning på bygningsregistreringer, udtræk af foreløbigt registreringsniveau samt evt. justeringer v/ Erica Heyckendorff.
3. Præsentation af de første 12 udkast til v/ Erica Heyckendorff m.fl.
4. Følgegruppens kommentarer til udkast til kulturmiljøbeskrivelser
5. Næste møde
6. Evt.

Referat:

Velkomst

Knud Larsen bød velkommen og vikar for Mette – der går på barsel pr. ¼-06 – geograf Frank Nielsen blev præsenteret.

Tekniske vanskeligheder med powerpoint betød at vi sprang direkte til dagsordenens pkt. 5:

Næste følgegruppemøde

På næste møde, **tirsdag d. 23. maj 2006** gennemgås de sidste 13 kulturmiljøbeskrivelser, kommunens visions- og handlingsplan for fremtidig bevaringsindsats, hjemmesidens layout m.m. Dagsordenen er således temmelig omfattende og det må forventes, at mødet varer min. 4 timer.

For at få det hele til at glide lidt nemmere ned, foreslås det at mødet afholdes på Nyord. Vi starter kl. 13 med en times byvandring. Herefter afholdes der følgegruppemøde i forsamlingshuset fra kl. 14 – 18.30, og der rundes af med fælles spisning (ålesuppe?) på Lollers Gård.

Status for bygningsregistreringen

Erica fortalte, og viste som powerpoint-præsentation, at ca. 1/3 af bygningsregistreringen, svarende til registrering af ca. 2000 bygninger, nu er gennemført (Stege-Lendemarke + Østmøn). Der mangler altså stadig registrering af ca. 4000 bygninger, og der er derfor indsat yderligere 2, så der i alt nu er 4 registratorer til færdiggørelse af arbejdet.

Statistik over bevaringsværdier for de første 1500 registrerede bygninger viser en pæn kurve, der placerer sig symmetrisk omkring middelkarakteren 5.

Erica gennemgår ved fotos på powerpoint eksempler på bygninger med hhv. bevaringsværdi 2, 3 og 4.

Fremlæggelsen munder ud i en diskussion om vægtningen af de flere forskellige parametre, hver enkelt bygning vurderes ud fra ved SAVE-metoden. En bygning, der måske ikke er så specielt godt bevaret i sig selv, kan således sagtens få en høj bevaringsværdi pga. dens arkitektoniske, miljømæssige (NB denne værdi har ikke noget med "kulturmiljø" at gøre, men med bygningens betydning sammen med tilstødende bygninger eller placering i terræn) eller kulturhistoriske værdi. Den endelige bevaringsværdi er altså ikke blot et gennemsnit af de forskellige karakterer, men bygger på en sammenfattende vurdering af bygningens kvalitet og tilstand.

Præsentation af kulturmiljøer

Erica fortsatte sin powerpoint-præsentation af et nyt oversigtskort over de udpegede 25 kulturmiljøer, som i interaktiv version skal lægges ud på den endelige kulturarvsatlas-hjemmeside, når de er færdigbeskrevet og kortlagte. Det er vigtigt at bemærke, at nummereringen af miljøerne ikke følger de tidligere beskrivelser, men nu er nummeret geografisk fra vest mod øst.

Udkast til beskrivelse af de første 12 kulturmiljøer er udsendt til følgegruppens medlemmer sammen med mødeindkaldelsen. Erica undskyldte de håndtegnede kort. Det er fastlagt, at der på den færdige atlashjemmeside for hvert kulturmiljø skal kunne vises i et særligt skema, som indeholder kulturmiljøbeskrivelserne, samt fotos, skitser og forskellige elektroniske kortbilag. En opsætning i lidt samme retning kan ses på hjemmesiden for Morsø Kulturmiljøatlas www.kma-mors.dk.

Konsulenterne, der skal hjælpe med at lave de elektroniske kortbilag har imidlertid været svært optaget af fugleinfluenzaberedskabet, så et eksempel på arbejdet med de elektroniske kort kan Erica kun vise for Det græske Kvarter.

Ved dæmpet belysning gennemgik Erica nu kulturmiljøerne én for én. Efter 6 beskrivelser bad Knud Larsen om en pause og om at mødet fortsættes "på højskolemanér" hvor vi gennemgår kulturmiljøerne i dagslys ud fra det fremsendte, trykte materiale.

Lis Jensen summerede gennemgangen op og så var det tid til **følgegruppemedlemmernes kommentarer til beskrivelserne.**

Sammen med Stig Nøhr mindede Lis Jensen om definitionen af et værdifuldt kulturmiljø som er et geografisk afgrænset område, som afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Stig Nøhr kritiserede på baggrund heraf kulturmiljø Elmelunde (kirken, Elmelundgård og det tidligere plejehjem) for at være for bred både i tid og indhold. Erica og Edith Marie forklarer, at dette kulturmiljø er valgt til beskrivelse af en karakteristisk landsbyudvikling. De mindede om at forarbejdet med udpegning skete på baggrund af KIP-skemaernes tema, landskabstype og tidsperiode, herunder at det afspejlede en udvikling over tid. Michael Lauenborg bakkede dog Stig op.

Til gengæld synes Stig, at "det hele" hører med i historien om Rødkilde Højskole. Her kan man ikke tillade sig at negligere den nye elevfløj, der beskriver højskoleboomet i 1970'erne, bare fordi den arkitektonisk ikke er nogen perle.

Rigmor Nielsen foreslår en sidste revision af, om de 25 kulturmiljøer nu er de rigtige. Pga. tidsplanen er det ikke muligt at "vende tilbage" i processen, men en "finjustering" af de valgte kulturmiljøers afgrænsninger er stadig aktuel.

Lis foreslår f.eks., at afgrænsningen for herregårdsmiljøerne Nordfeld og Klintholm Gods udvides, så mere af det flotte og utroligt velbevarede herregårdslandskab også kommer med.

Rigmor synes også det kan diskuteres, om Grønsalen skal med i beskrivelsen af Fanefjord. Edith Marie siger, at nogle også arbejder med begrebet "samtidighed" i udpegningen af kulturmiljøer, men det er altså ikke tilfældet i dette projekt, hvor man (jf. KIP-skemaerne) godt kan vælge f.eks. temaet "kultpladser" og så beskrive udviklingen over tid.

Lene Buur kommenterer (igen) titlen "Middelalderbyen Stege", idet kulturmiljøbeskrivelsen dækker meget mere af "Stege indenfor volden". Lis støtter Lene – der er noget der skal rettes mht. tid, så det hedder *fra* middelalderen og op.

Flere havde studset over, at Liselund beskrives som værende sammenhængende med sommerhuse på Ulvshale – det er i stedet vigtigt at fremhæve tilhørsforholdet til Marienborg. Men her er det igen et spørgsmål om tematisering – Liselund er et sommerhus, og beskriver udviklingen indenfor ferieboligbebyggelser. Der var enighed om at sammenhæng ikke skal forstås, som udelukkende en tematisk sammenhæng, men også kan være en funktionel, tidsmæssig o.lign. sammenhæng.

Brænder du inde med yderligere kommentarer til kulturmiljøbeskrivelserne? Så kan det stadig nås at få indflydelse! Send blot dine bemærkninger til Erica på mail@arkitektbering.dk.

Mødet sluttede i god ro og orden som planlagt ca. kl. 18.00.

Mette Østergaard Söderlund
Landskabsarkitekt
Møn Kommune